

Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

49^η ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Αθήνα, 4-5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2017

Η συμμετοχή σου δυναμώνει τη φωνή σου!

*Οι επαγγελματίες,
οι βιοτέχνες, οι έμποροι,
αποφασιστικός παράγοντας
για την οικονομική ανάπτυξη
και την κοινωνική συνοχή*

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΗΣ 2018
(ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΠΡΟΕΔΡΟΥ)

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ

Κυρίες και Κύριοι, Συναδέλφισσες και Συνάδελφοι,

Κατά την ομιλία μου στην περσινή Συνέλευση της Συνομοσπονδίας για τον Προγραμματισμό Δράσης, αναφέρθηκα σε μια σειρά από διαπιστώσεις σχετικά τόσο με το περιβάλλον όσο και με τις προκλήσεις που θα κληθεί να αντιμετωπίσει η ΓΣΕΒΕΕ. Πολλές από αυτές παραμένουν σε ισχύ. Αρκετές, πάντως, έχουν αλλιάξει. Οι αλλαγές αυτές έχουν σχέση αφενός με το οικονομικό και το κοινωνικό περιβάλλον και αφετέρου με τις νέες προκλήσεις με τις οποίες θα έρθουν αντιμέτωπες οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα.

Τι είναι, όμως, αυτό που διαφοροποιεί το 2016 από το 2017; Και, κυρίως, πόσο σημαντική είναι αυτή η διαφοροποίηση για τον κόσμο των μικρών και των πολύ μικρών επιχειρήσεων;

Κατ' αρχάς το πρώτο εξάμηνο του 2017 το ΑΕΠ σημείωσε θετικούς ρυθμούς μεταβολής, έστω και μικρούς. Μάλιστα, οι εκτιμήσεις του ΙΜΕ της ΓΣΕΒΕΕ είναι ότι για το 2017 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ θα κυμανθεί σε τρέχουσες ή ονομαστικές τιμές μεταξύ του 1,6 και του 1,7%. Είναι, όμως, αυτός ο δείκτης ένα απεγάδιαστο και ασφαλές σημάδι ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας; Μόνο ένας αφελής παρατηρητής θα έσπευδε να απαντήσει θετικά σε αυτήν την ερώτηση. Όπως επισημάνθηκε και κατά την παρουσίαση της εξαμηνιαίας έρευνας του ΙΜΕ, η κατάσταση της ελληνικής οικονομίας μοιάζει με την κατάσταση μιας περιοχής που έχει για έξι χρόνια πληγεί από μία πρωτοφανή θεομηνία και τώρα που τα νερά αποσύρονται κάνουν την εμφάνισή τους με τρόπο δραματικό οι αρνητικές συνέπειες αυτής της καταστροφής. Και είναι σαφές ότι η παρομοίωση αυτή τελειώνει εδώ, δεδομένου ότι η κρίση και κατά μείζονα λόγο, η επιβληθείσα πολιτική της εσωτερική υποτίμησης, δεν είναι φυσικό φαινόμενο όπως η θεομηνία. Αντίθετα, είναι φαινόμενο κοινωνικό και για το λόγο αυτό, τόσο οι αιτίες του όσο και οι συνέπειές του, κρύβουν πίσω του συγκεκριμένα κοινωνικά συμφέροντα.

Οι κινητήριοι μοχλοί που οδήγησαν σε αυτή τη θετική μεταβολή του ΑΕΠ, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, ήταν τρεις.

Ο πρώτος από αυτούς ήταν η αύξηση της κατανάλωσης και μάλιστα της ιδιωτικής. Είναι, πάντως, χαρακτηριστικό ότι αυτή η αύξηση της κατανάλωσης δεν υπήρξε προϊόν αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος, αφού αυτό μειώθηκε έστω και οριακά. Η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης οφείλεται, κατά ένα μεγάλο ποσοστό, στην αύξηση της απασχόλησης, αφού κατά τα δύο τελευταία χρόνια η απασχόληση αυξήθηκε λίγο πάνω από 200.000 άτομα, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ-ΣΤΑΤ. Ωστόσο, σύμφωνα πάντα με τα ίδια στοιχεία, από τα 200.000 άτομα τα 120.000 περίπου ή το 60 % απασχολούνται σε ευέλικτες μορφές απασχόλησης (κυρίως μερική απασχόληση). Για τα άτομα αυτά με τις χαμηλές αμοιβές, η οριακή ροπή προς κατανάλωση προσεγγίζει τη μονάδα. Αυτό σημαίνει αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης ή όπως το είχαμε διατυπώσει στον Προγραμματισμό

Δράσης της Συνομοσπονδίας: **περισσότερα άτομα απασχολούνται αλληλά με χαμηλότερες αποδοχές.**

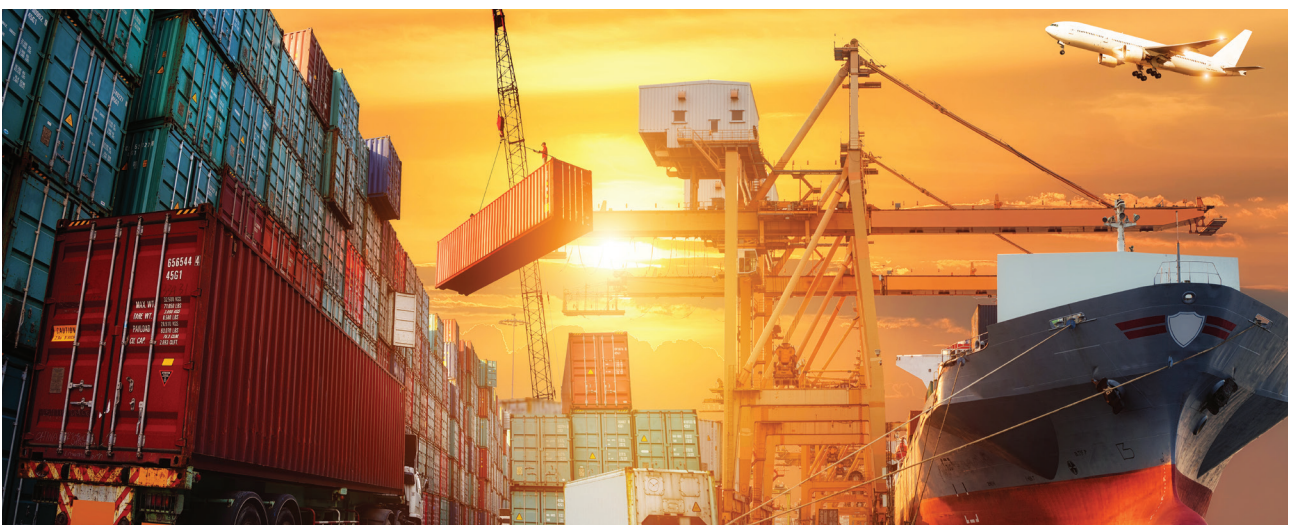
Ο δεύτερος παράγοντας που συνέβαλε σε αυτή τη θετική μεταβολή, ήταν η αύξηση του προϊόντος στον κλάδο του τουρισμού και των συναφών με αυτόν κλάδων οικονομικής δραστηριότητας. Μάλιστα, σύμφωνα με εκτιμήσεις φορέων του τουριστικού κλάδου η συμβολή αυτή θα κυμανθεί για το 2017 στο 20 % περίπου του ΑΕΠ. Γνωρίζουμε ωστόσο όλοι, ότι η δραστηριότητα στον κλάδο του τουρισμού χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα ενώ είναι ιδιαίτερα ευάλωτη σε εξωγενείς επιδράσεις, όπως είναι για παράδειγμα η κατάσταση ανασφάλειας σε χώρες που παραδοσιακά ανταγωνίζονται την Ελλάδα στο τουριστικό προϊόν.

Ο τρίτος, τέλος, παράγοντας που συνέβαλε σε αυτή τη θετική μεταβολή ήταν η αύξηση των εξαγωγών.

Και εδώ, πάντως, θα πρέπει να παρατηρήσουμε τα εξής:

- [1]** Η αύξηση των εξαγωγών και ιδιαίτερα του κλάδου της μεταποίησης και των κατασκευών αντισταθμίστηκε σε μεγάλο βαθμό από μία παράλληλη αύξηση των εισαγωγών. Αυτό, κυρίως, οφείλεται στο ότι κατά την περίοδο της κρίσης πολλές βιοτεχνικές επιχειρήσεις, οι οποίες προμήθευαν με υλικά και ενδιάμεσα αγαθά μεγαλύτερες εξαγωγικές επιχειρήσεις, έχουν κλείσει.
- [2]** Η αυξημένη εξαγωγική δραστηριότητα δεν ισοδυναμεί με βελτίωση της θέσης της ελληνικής οικονομίας στον διεθνή καταμερισμό εργασίας. Και τούτο επειδή το μερίδιο της ελληνικής οικονομίας στο διεθνές εμπόριο, παραμένει σχεδόν στάσιμο στο 2 % περίπου, ενώ από την άλλη μεριά, τα προϊόντα που εξάγονται είναι στην πλειονότητά τους προϊόντα με χαμηλή προστιθέμενη αξία. Αυτό το στοιχείο επαληθεύεται και από το περίφημο επενδυτικό κενό, καθώς η μικρή αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων δεν κατευθύνθηκε σε αγορά παγίων αλλά σε μεταβολή των αποθεμάτων.

Η ανάκαμψη, επομένως, της ελληνικής οικονομίας, όπως αυτή αποτυπώνεται στη θετική μεταβολή του ΑΕΠ, είναι ιδιαίτερα εύθραυστη και ενδεχομένως ασταθής. Και τούτο, επειδή, τα διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, δεν έχουν αντιμετωπιστεί ακόμα με τρόπο αποτελεσματικό.

Σε αυτά τα προβλήματα πρέπει να συνυπολογιστούν ακόμα δύο εμπόδια. Το πρώτο από αυτά αναφέρεται στις πηγές χρηματοδότησης της ανάπτυξης. Είναι σε όλους μας γνωστό ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα – ο βασικός χρηματοδότης της επιχειρηματικής δραστηριότητας είτε με επενδυτικά δάνεια είτε με δάνεια για κεφάλαια κίνησης – παραμένει ακόμα σε μια κατάσταση, ας μου επιτραπεί η έκφραση, «μουδιασμένη».

Το δεύτερο εμπόδιο δεν είναι άλλο από τη δημοσιονομική ασφυξία, αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης. Έτσι, μοιλονότι, η αρνητική επίπτωση της αυστηρής δημοσιονομικής πολιτικής στο ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ, φαίνεται ότι έχει περιοριστεί σημαντικά στο 0,2 % για το σύνολο της οικονομίας, η υποχρέωση για επίτευξη δημοσιονομικών πρωτογενών πλεονασμάτων στο 3,5 % του ΑΕΠ μεσοπρόθεσμα, είναι σαφές ότι δεν εξασφαλίζει τον απαραίτητο δημοσιονομικό χώρο για τη χρηματοδότηση της αναπτυξιακής διαδικασίας. Δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε επ' ουδενί, την πιο αρνητική επίπτωση από αυτήν την κατάσταση της δημοσιονομικής ασφυξίας, που δεν είναι άλλη από την υπερφορολόγηση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, όπως άλλωστε δείχνει τόσο η υστέρηση στα φορολογικά έσοδα όσο και η αύξηση στο ποσό των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τις ΔΟΥ, όπως δείχνουν τα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων.

Κυρίες και Κύριοι, Συναδέλφισσες και Συνάδελφοι,

Εάν οι αναφορές στο μακροοικονομικό περιβάλλον, ανέδειξαν τα προβλήματα εκείνα που είναι πολύ πιθανό να καταστήσουν τη διαδικασία της δειλής οικονομικής ανάκαμψης όχι μόνο εύθραυστη αλλά και βραχύβια, οι αναφορές στον κόσμο των ΜμΕ – στην περίφημη πλέον «ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας», που μου φαντάζει ψεύτικη ρήση των πολιτικών, - δείχνουν ότι τα προβλήματα είναι πιο οξυμένα και τα εμπόδια, προς το παρόν, ανυπέρβλητα.

Κατ' αρχάς δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ούτε να διαγράψουμε ποτέ από τη μνήμη μας ότι στη διάρκεια της κρίσης έκλεισαν οριστικά 220.000 επιχειρήσεις ή πάνω από το 25 % των επιχειρήσεων που ήταν σε λειτουργία το 2008. Ούτε πάλι, πρέπει ποτέ να διαγράψουμε από τη μνήμη μας ότι η πτώση στον κύκλο εργασιών των ΜμΕ – εφόσον συμπεριλάβουμε και αυτές που έκλεισαν – προσέγγισε το τρομακτικό ποσοστό του 80 %. Αυτό, με άλλα λόγια, που συνέβη στην ελληνική οικονομία, είχε τις διαστάσεις μιας οικονομικού τύπου «εθνοκάθαρσης». Και όλα αυτά σε μια περίοδο χωρίς πολέμους εξωτερικούς ή εμφύλιους. Και η τραγική ειρωνεία – για να μην πω η γελοιότητα – ήταν ότι το ίδιο χρονικό διάστημα η κυρίαρχη – και συχνά επίσημη – άποψη για τις ΜμΕ δεν ήταν άλλη από εκείνη που υποστήριζε – και δυστυχώς εξακολουθεί με την προσήκουσα αγένεια να υποστηρίζει – ότι στην Ελλάδα οι μικρές επιχειρήσεις είναι πάρα πολλές και μη παραγωγικές. Τη στιγμή, δηλαδή, που κάποιος αργοπέθαινε, εκείνοι με περισσό θράσος του σύστηναν σαν γιατρικό την ευθανασία. Αλλά στις μισές αλήθειες που κρύβει αυτή η κυνική άποψη, θα επανέλθω στη συνέχεια της εισήγησής μου.

Είναι γεγονός ότι στην τελευταία εξαμηνιαία έρευνα του ΙΜΕ της ΓΣΕΒΕΕ, οι δείκτες για την επιχειρηματική δραστηριότητα στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις εμφανίζουν σαφή βελτίωση. Πίσω όμως από αυτή τη γενική εικόνα, κρύβονται ορισμένες όχι μόνο διαβολικές αλλά και ουσιώδεις «ληπτομέρειες». **Πρώτη λεπτομέρεια:** η βελτίωση της γενικής εικόνας οφείλεται στη μείωση των επιχειρήσεων που εμφάνισαν επιδείνωση το πρώτο εξάμηνο του 2017. **Δεύτερη λεπτομέρεια:** η βελτίωση της γενικής εικόνας δεν ισοδυναμεί με αύξηση των επιχειρήσεων που είδαν βελτίωση

της οικονομικής τους δραστηριότητας κατά το πρώτο εξάμηνο του 2017. **Τρίτη λεπτομέρεια:** η βελτίωση της γενικής εικόνας οφείλεται στη σημαντική αύξηση των επιχειρήσεων εκείνων που κατά το πρώτο εξάμηνο του 2017, είδαν την οικονομική τους δραστηριότητα να παραμένει σταθερή. **Τέταρτη λεπτομέρεια:** οι μοναδικοί δείκτες που εξακολουθούν να κινούνται σε πολύ χαμηλές τιμές είναι και οι πιο κρίσιμοι. Αυτοί είναι οι δείκτες της ρευστότητας από τη μια μεριά και της επενδυτικής δραστηριότητας από την άλλη. **Πέμπτη λεπτομέρεια:** η προσεκτική, επομένως, ανάγνωση των δεικτών αυτών, μας επιτρέπει να κάνουμε λόγο για σημάδια επιστροφής στην κανονικότητα. Μια κανονικότητα ωστόσο, η οποία είναι πλέον προσαρμοσμένη σε «χαμηλές έως πολύ χαμηλές πτήσεις». Βασικό συμπέρασμα επομένως, είναι: **τα σημάδια ανάκαμψης του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, είχαν ως θετική επίπτωση για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, την ανάσχεση της πορείας επιδείνωσης. Ωστόσο, η βελτίωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, δεν είχε θετική επίπτωση στους κρίσιμους και στρατηγικού χαρακτήρα δείκτες της ρευστότητας και της επενδυτικής δραστηριότητας.**

Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν τις διαπιστώσεις που έγιναν στον περσινό Προγραμματισμό Δράσης της Συνομοσπονδίας περί δυϊσμού της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ένας δυϊσμός, ο οποίος σήμερα μοιάζει με ένα ρήγμα που χωρίζει δύο διαφορετικούς κόσμους: τον κόσμο των λίγων, ολιγοπωλιακά διαρθρωμένων μεγάλων επιχειρήσεων, οι οποίες κυριαρχούν στις επιμέρους αγορές αγαθών και υπηρεσιών από τη μια μεριά και τον κόσμο των πολλών μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, που καλούνται να ανταγωνιστούν με όρους ανισότητας τα μεγάλα ολιγοπώλια από την άλλη. Αυτή την ανισότητα στους όρους της επιχειρηματικής δραστηριότητας έρχεται να νομιμοποιήσει σαν ιδεολογία ο ισχυρισμός, σύμφωνα με τον οποίο οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι πολλή και μη παραγωγικές. Είναι με άλλα λόγια, η μισή αλήθεια αυτής της ανισότητας, η οποία κατά την περίοδο της κρίσης έχει αυξηθεί.

Υπάρχει όμως, και άλλη μισή αλήθεια που κρύβεται πίσω από τον ισχυρισμό αυτό, μια αποκρύψει που είναι τυπικό γνώρισμα κάθε ιδεολογίας. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ελλάδα, δεν είναι ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, σε σύγκριση με άλλες χώρες και ιδιαίτερα αυτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ιδιομορφία της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ελλάδα, είναι το μικρό μέγεθος αυτών των επιχειρήσεων, σε σύγκριση με τις αντίστοιχες επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. **Το πρόβλημα, εάν αυτό κατανοηθεί ως πρόβλημα, δεν είναι ο αριθμός αλλά το μέγεθος.** Αυτό εξηγεί και τις διαφορετικές πορείες μεταξύ των ελληνικών και των ευρωπαϊκών ΜμΕ, όπως αυτές οι πορείες αποτυπώθηκαν στο πιο πρόσφατο Βαρόμετρο της UEAPME (Ευρωπαϊκή Ένωση Βιοτεχνικών & ΜμΕ). Και στο σημείο αυτό, ας μου επιτρέψετε να επανέλθω σε μία άλλη επισήμανση που διατυπώθηκε στον περσινό

Προγραμματισμό Δράσης της Συνομοσπονδίας. Πιο συγκεκριμένα, είχα επισημάνει και υπογραμμίσει ότι οι επιχειρήσεις που εκπροσωπεί η ΓΣΕΒΕΕ δεν είναι ούτε ίδιες, ούτε ομοιογενείς και πολύ περισσότερο δεν είναι ομοιόμορφες.

Όπως υπάρχει ένας δυϊσμός που χωρίζει τις ΜμΕ από τις μεγάλες επιχειρήσεις, έτσι υπάρχει και ένας δυϊσμός στο εσωτερικό, αυτή τη φορά, των ΜμΕ. Ο δυϊσμός αυτός δεν είναι τίποτε άλλο, εκτός από τη διάκριση που συχνά κάνουμε, ανάμεσα σε αυτό που έχουμε συνηθίσει να αποκαλούμε «επιχειρηματικότητα ανάγκης» και σε αυτό που –σπανιότερα, ομολογουμένως – ονομάζουμε «επιχειρηματικότητα ευκαιρίας». Είτε το επιθυμούμε είτε όχι, αυτός είναι ο κόσμος των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών που εκπροσωπούμε. Ένας κόσμος χωρισμένος σε δύο κομμάτια και κυρίως με διαφορετικά συμφέροντα, διαφορετικές ανάγκες και κατ' επέκταση με διαφορετικό επιχειρηματικό προσανατολισμό.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν, με την πρώτη κατηγορία επιχειρηματικής δραστηριότητας, τη λεγόμενη «επιχειρηματικότητα ανάγκης». Γιατί άραγε, αυτή η δραστηριότητα προσδιορίζεται με το ουσιαστικό «ανάγκη»; Για τον απλό λόγο, ότι αυτή η επιχειρηματική δραστηριότητα δεν είναι αποτέλεσμα επιλογής ανάληψης επιχειρηματικού «ρίσκου» αλλά αποτέλεσμα της έλλειψης επιλογών. Πρόκειται με άλλα λόγια, για επιχειρηματίες που έγιναν επιχειρηματίες ακριβώς επειδή δεν είχαν την επιλογή να βρουν μισθωτή απασχόληση. Για το λόγο αυτό το σωστό θα είναι να ονομάζουμε και κυρίως να κατανοούμε, αυτήν την κατηγορία επιχειρηματικής δραστηριότητας ως οιονεί μισθωτή απασχόληση. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά και η φυσιογνωμία / το «προφίλ» αυτής της επιχειρηματικής δραστηριότητας; Στη συντριπτική τους πλειονότητα πρόκειται για επιχειρήσεις χωρίς νομική προσωπικότητα – δηλαδή, πρόκειται για ατομικές επιχειρήσεις – στις οποίες δεν απασχολούνται μισθωτοί εργαζόμενοι εκτός από μέλη της οικογένειας, δηλαδή συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη αυτών των «οικογενειακών» επιχειρήσεων. Είναι με άλλα λόγια, αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό, όπως ταξινομούνται στις έρευνες εργατικού δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ. Κατά κανόνα στις επιχειρήσεις αυτές, η πηγή εισοδήματος δεν είναι το κέρδος, όπως συμβαίνει στην «κανονική» επιχειρηματική δραστηριότητα, αλλά αποκλειστικά και μόνο η επιχειρηματική αμοιβή. Αυτού του είδους η επιχειρηματική δραστηριότητα απαντάται κυρίως στον τριτογενή τομέα της οικονομίας – εμπόριο και υπηρεσίες – αλλά και στον τομέα των κατασκευών σε ορισμένα επαγγέλματα. Κατά έναν παράδοξο τρόπο, αυτή η κατηγορία επιχειρήσεων επέδειξε αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα κατά το μεγαλύτερο διάστημα της οικονομικής κρίσης. Αυτό όμως, μέχρι το δεύτερο εξάμηνο του 2015. Όπως έδειξαν και οι εξαμηνιαίες έρευνες του ΙΜΕ της ΓΣΕΒΕΕ, η ανθεκτικότητα αυτή τείνει να εξαντληθεί, αφού για τις επιχειρήσεις αυτές όλοι οι δείκτες παρουσιάζουν σαφείς τάσεις επιδείνωσης. Εδώ οφείλουμε να υπογραμμίσουμε και μια σειρά ενδείξεων που προκύπτουν τόσο από τις εξαμηνιαίες έρευνες του ΙΜΕ όσο και από την εξέταση συγκεκριμένων περιπτώσεων. Ενδείξεις οι οποίες φανερώνουν μια τάση μετατροπής αυτής της κατηγορίας επιχειρηματικής δραστηριότητας, σε αδήλωτη επιχειρηματική δραστηριότητα, με όσες συνέπειες προκύπτουν για τις λοιπές ομοειδείς επιχειρήσεις. Πρόκειται για μία τάση περιθωριοποίησης ενός μεγάλου ποσοστού αυτής της κατηγορίας επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Υπάρχει θέλω να υπογραμμίσω, μια ολότελα εσφαλμένη προσέγγιση από τις κυβερνήσεις, σε αυτό το είδος της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στο βαθμό που τις αντιμετωπίζουν όπως και τις υπόλοιπες επιχειρήσεις μικρές ή μεγάλες. Η ύπαρξη και η λειτουργία αυτών των επιχειρήσεων δεν πρέπει να συν-

δυσάζεται αποκλειστικά και μόνο με προσδοκίες επενδύσεων, εξωστρέφειας, καινοτομίας και διεύρυνσης του επιχειρηματικού ορίζοντα. Η συμβολή αυτού του είδους της επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι σημαντική στην **κοινωνική συνοχή και ως προς αυτό πρέπει να αξιολογούνται**.

Σε σχέση με αυτές τις επιχειρήσεις, η στρατηγική της Συνομοσπονδίας είναι σαφής: οι επιχειρήσεις αυτές και οι επιχειρηματίες που ανήκουν στην κατηγορία αυτή, πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν αυτό που είναι: οιονεί μισθωτή απασχόληση. Πιο συγκεκριμένα, άμεσης προτεραιότητας είναι να στηθεί ένα δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας. Σε αυτό περιλαμβάνεται η ενεργοποίηση του επιδόματος ανεργίας, η θεσμοθέτηση του οποίου ήταν προϊόν πίεσης εκ μέρους της ΓΣΕΒΕΕ μετά από σχετική μελέτη. Δεύτερον, η απαλλοτρία των επιχειρήσεων αυτών, εφόσον ο κύκλος εργασιών τους δεν υπερβαίνει τις 25.000 ευρώ ετησίως από τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (σήμερα το αντίστοιχο όριο είναι στα 10.000 ευρώ). Ως προς τη φορολογία εισοδήματος, η Συνομοσπονδία έχει προτείνει τη φορολόγηση αυτών των επιχειρηματιών, με τον ίδιο τρόπο που φορολογούνται οι μισθωτοί (αφορολόγητο, κλίμακα). Επίσης, για τις επιχειρήσεις αυτές, επείγουσα προτεραιότητα είναι η θεσμοθέτηση του ακατάσχετου λογαριασμού, (και βέβαια όχι μόνο για αυτές) εφόσον υποχρεούνται να διαθέτουν μηχάνημα POS. Μολονότι οι επιχειρήσεις αυτές, φαίνεται ότι έχουν ωφεληθεί περισσότερο από τις υπόλοιπες, από τον νέο τρόπο υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών στον ΕΦΚΑ, η Συνομοσπονδία δεν έχει αποστασιοποιηθεί ούτε χιλιοστό από την πάγια θέση της, δηλαδή: **τη μετατροπή των οφειλών στον ΕΦΚΑ πρώην ΟΑΕΕ σε ασφαλιστικό χρόνο και την επιλογή είτε της εξόφλησης-εξαγοράς αυτού του ασφαλιστικού χρόνου είτε της καταβολής μειωμένης σύνταξης με μοναδική προϋπόθεση την καταβολή των τρεχουσών εισφορών**. Επίσης, η ένταξη αυτών των επιχειρήσεων στον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης οφειλών, είναι πάγιο αίτημα της Συνομοσπονδίας και αφορά τόσο τις οφειλές προς το Δημόσιο όσο και εκείνες στα Ασφαλιστικά Ταμεία, νυν ΕΦΚΑ. Θα ήθελα, τέλος, να αναφερθώ και σε μια νέα πρωτοβουλία της Συνομοσπονδίας και ειδικότερα του Ινστιτούτου, η οποία μπορεί να βοηθήσει αυτές τις επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, εδώ και έξι μήνες περίπου το ΙΜΕ της ΓΣΕΒΕΕ συμμετέχει σε ένα πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μαζί με άλλες έξι χώρες, που έχει ως στόχο την οικοδόμηση ενός Μηχανισμού Έγκαιρης Προειδοποίησης για τις επιχειρήσεις ώστε να αποφεύγουν καταστάσεις, οι οποίες είναι πολύ πιθανό να οδηγήσουν σε πτώχευση.

Πρέπει να γίνει σαφές ότι τα μέτρα και οι προτάσεις που προανέφερα, σε σχέση με αυτήν την κατηγορία των επιχειρήσεων, ισοδυναμούν με μέτρα άμεσης ανάγκης και αποσκοπούν στην αντιμετώπιση και στην εξάλειψη του ορατού κινδύνου όχι μόνο οικονομικής αλλά και κοινωνικής περιθωριοποίησης των συναδέλφων μας, που ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία των οιονεί μισθωτών απασχολούμενων. Σε κάθε περίπτωση όμως, αυτά τα μέτρα και οι προτάσεις δεν πρέπει να γίνουν αντιληπτά ως μέτρα μόνιμου και πάγιου εγκληβισμού αυτών των επιχειρήσεων σε μία κατάσταση στασιμότητας. Για το λόγο αυτό, οφείλουμε να σκεφτούμε και να ξεκινήσουμε να σχεδιάζουμε και έναν βιώσιμο μηχανισμό μετάβασης επιχειρήσεων από την οιονεί μισθωτή απασχόληση στην «κανονική» επιχειρηματική δραστηριότητα. Τα μέτρα και οι προτάσεις έχουν ως στόχο τη δίκαιη αντιμετώπιση αυτών των επιχειρήσεων αλλά και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής στην οποία συνεισφέρει η ύπαρξη και η λειτουργία αυτής της κατηγορίας των επιχειρήσεων. **Και αυτή είναι μία πτυχή της δικής μας εκδοχής περί δίκαιης ανάπτυξης.**

Κυρίες και Κύριοι, Συναδέλφισες και Συνάδελφοι,

Θα ήθελα τώρα να αναφερθώ στη δεύτερη κατηγορία των ΜμΕ, τις οποίες εκπροσωπεί η Συνομοσπονδία μας, η ΓΣΕΒΕΕ. Πρόκειται για εκείνο το είδος επιχειρηματικής δραστηριότητας, το οποίο μας είναι γνωστό με την ονομασία «επιχειρηματικότητα ευκαιρίας». Και είναι μια κατηγορία που διακρίνεται με σαφήνεια από τη λεγόμενη «επιχειρηματικότητα ανάγκης».

Τι σημαίνει, άραγε, ο όρος «επιχειρηματικότητα ευκαιρίας»; Το περιεχόμενο και η σημασία αυτού του όρου, αναφέρεται σε εκείνο το είδος επιχειρηματικής δραστηριότητας, το οποίο είναι αποτέλεσμα επιλογής ενός ή περισσότερων προσώπων. Σε αντίθεση με την οιονεί μισθωτή απασχόληση, η πηγή εισοδήματος για την κατηγορία αυτή είναι το κέρδος. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά και η φυσιογνωμία, το «προφίλ» με άλλα λόγια, αυτής της επιχειρηματικής δραστηριότητας; Από τα πρώτα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας μπορούμε να πούμε ότι πρόκειται για επιχειρήσεις, οι οποίες είναι κατά κανόνα μεγαλύτερες σε μέγεθος από αυτές της οιονεί μισθωτής απασχόλησης και με σαφώς υψηλότερο κύκλο εργασιών. Στις επιχειρήσεις αυτές, οι οποίες στην πλειονότητά τους έχουν νομική προσωπικότητα, απασχολούνται μισθωτοί, ενώ η δραστηριότητά τους διαχέεται σε όλους τους κλάδους της οικονομικής ζωής.

Στην παρούσα συγκυρία, ή φάση της εύθραυστης και ασταθούς οικονομικής ανάκαμψης, τα προβλήματα και οι προκλήσεις που καθλούνται και οπωσδήποτε θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις αυτής της κατηγορίας, είναι εντελώς διαφορετικά σε σύγκριση με τα αντίστοιχα προβλήματα που ήδη αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις που ανήκουν στην κατηγορία της οιονεί μισθωτής απασχόλησης.

Κατ' αρχάς και με δεδομένο ότι η μορφή εισοδήματος αυτών των επιχειρηματιών, δεν είναι αποκλειστικά και μόνο ένα είδος μισθού που εκφράζεται ως επιχειρηματική αμοιβή, αλλά αντίθετα είναι το κέρδος, η αρχή της δικαιοσύνης αποκτά διαφορετικό νόημα και προσανατολισμό. Ειδικότερα, εάν η αρχή της δικαιοσύνης στην περίπτωση των επιχειρήσεων της οιονεί μισθωτής απασχόλησης, ισοδυναμεί με την αντιμετώπιση των επιχειρηματιών ως οιονεί μισθωτών, στην περίπτωση των επιχειρήσεων που ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία – στην επιχειρηματική δραστηριότητα «ευκαιρίας» - η αρχή της δικαιοσύνης σημαίνει την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για κερδοφορία, ιδιαίτερα σε ένα επιχειρηματικό περιβάλλον το οποίο εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από έντονη ολιγοπωλιακή διάρθρωση.

Πιο συγκεκριμένα, τα προβλήματα με τα οποία έρχονται ή πρόκειται να έλθουν αντιμέτωπες αυτές οι επιχειρήσεις σχετίζονται με τα ακόλουθα πεδία: (α) τη χρηματοδότηση, (β) την αναδιάρθρωση, (γ) τη διεύρυνση του επιχειρηματικού ορίζοντα και (δ) το ολιγοπωλιακό επιχειρηματικό περιβάλλον.

[1] Χρηματοδότηση: Είναι γνωστό σε όλους μας από την ίδια μας την εμπειρία – αλλά και από μελέτες που έχουν εκπονηθεί από το ΙΜΕ – ότι ακόμα και πριν το ξέσπασμα της κρίσης και την επιβολή της πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης, η συντριπτική πλειονότητα των ΜμΕ στην Ελλάδα εξασφάλιζε την χρηματοδότηση της επιχειρηματικής της δραστηριότητας είτε από ίδια κεφάλαια είτε μέσω του άτυπου χρηματοπιστωτικού «συστήματος» των μεταχρονολογημένων επιταγών. Με την εκδήλωση της κρίσης και οι δύο αυτές πηγές χρηματοδότησης των ΜμΕ κατέρρευσαν, με αποτέλεσμα να οξυνθεί σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα της ρευστότητας. Με δεδομένη τη σημερινή κατάσταση, αλλά και την πάγια συμπεριφορά του τραπεζικού συστήματος, οι προοπτικές χρηματοδότησης των ΜμΕ μέσω των λεγόμενων «συστημικών» τραπεζών είναι δυσοίωνες. Ακό-

μα και η μέχρι σήμερα λειτουργία τόσο του ΤΕΜΠΜΕ όσο μετέπειτα και του ΕΤΕΑΝ πολύ λίγο βοήθησε τις ΜμΕ, στο βαθμό που οι εγγυήσεις που παρέχονταν δεν ήταν παρά ένα «κλειστό εισιτήριο» προς τις συστημικές τράπεζες. Η θέση και η πρόταση της Συνομοσπονδίας είναι πάγια: **Η χρηματοδότηση των ΜμΕ πρέπει να παρακάμψει το δρομολόγιο που οδηγεί προς τις συστημικές τράπεζες. Για το σκοπό αυτό είναι αναγκαία η ίδρυση και η λειτουργία ενός Αναπτυξιακού Ταμείου, με ειδικό σκοπό την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των ΜμΕ.**

Η χρηματοδότηση αυτή αφορά τόσο επενδυτικά κεφάλαια όσο και κεφάλαια κίνησης. Για τη χρηματοδότηση των κεφαλαίων κίνησης, η πρόταση της Συνομοσπονδίας είναι η υιοθέτηση και η λειτουργία του χρηματοδοτικού εργαλείου που είναι γνωστό με τον όρο factoring, δηλαδή της προεξόφλησης τιμολογίων. Για τη χρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων των ΜμΕ, η Συνομοσπονδία θεωρεί ότι βασική προτεραιότητα πρέπει να είναι η χρηματοδότηση αναδιάρθρωσεων (και όχι η αποσπασματική χρηματοδότηση αγοράς παγίων χαμηλής αξίας), η αντικατάσταση φθαρμένων στοιχείων του εξοπλισμού, αλλά και η ένταξη των ΜμΕ είτε σε συστάδες {clusters} είτε σε αλυσίδες αξίας. Επίσης, πρόταση της Συνομοσπονδίας είναι ότι οι χρηματοδοτικοί πόροι πρέπει να διακρίνονται από ένα βαθμό αυτοτέλειας. Αυτό σημαίνει ότι, εκτός από τη χρηματοδότηση που προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ή κυρίως από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανοικοδόμηση και την Ανάπτυξη – το γνωστό σε όλους EBRD – είναι ανάγκη να σχηματισθεί ένα κεφαλαιακό απόθεμα μέσω της καθιέρωσης του αφορολόγητου αποθεματικού και έναντι του οποίου κάθε επιχείρηση θα λαμβάνει μία μη μεταβιβάσιμη μετοχή.

Θεωρούμε ότι η θεσμοθέτηση και η λειτουργία ενός τέτοιου Αναπτυξιακού Ταμείου, που είναι προσαρμοσμένο στις ειδικές χρηματοδοτικές ανάγκες των ΜμΕ, είναι δυνατό να εξασφαλίσει όχι μόνο ίσους όρους πρόσβασης της χρηματοδότησης αλλά μπορεί να αποτελέσει το πρόπληγμα ενός αναπτυξιακού προτύπου που θα έχει στο επίκεντρό του τις ΜμΕ.

- [2] Αναδιάρθρωση:** Πολλές από τις ΜμΕ που ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία είναι επιχειρήσεις με προοπτική, υπό τον όρο και την προϋπόθεση ότι θα προχωρήσουν σε αναδιάρθρωση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Η αναδιάρθρωση αυτή μπορεί να προχωρήσει προς δύο κατευθύνσεις, χωρίς να αποκλείεται και ο συνδυασμός τους. Η πρώτη κατεύθυνση είναι αυτή της καινοτομίας, η οποία δεν είναι απαραίτητα να έχει αποκλειστικά και μόνο τεχνολογικό χαρακτήρα αλλά μπορεί να αναφέρεται κι στον τρόπο οργάνωσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, όπως είναι για παράδειγμα η σήμανση και η πιστοποίηση των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προσφέρουν. Η δεύτερη κατεύθυνση είναι αυτή της ένταξης των επιχειρήσεων αυτής της κατηγορίας, στις περίφημες αλυσίδες αξίας είτε αυτές είναι εγχώριες είτε είναι διεθνείς.

[3] Διεύρυνση του Επιχειρηματικού Ορίζοντα:

Το πρόβλημα αυτό, που έχει έμμεση συνάφεια προς το πρόβλημα της αναδιάρθρωσης στο οποίο ήδη αναφερθήκαμε, είναι κρίσιμο για την ίδια τη βιωσιμότητα των ΜμΕ. Όπως ήδη υπογραμμίστηκε, το χρόνιο και διαρθρωτικό πρόβλημα των ΜμΕ στην Ελλάδα δεν είναι ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός τους – γιατί κάτι τέτοιο δεν ισχύει – αλλά το μικρό τους μέγεθος και κατά συνέπεια, ο στενός επιχειρηματικός τους ορίζοντας είτε αυτός αναφέρεται στην πελατεία τους είτε στους προμηθευτές τους.

Η διεύρυνση του επιχειρηματικού ορίζοντα μπορεί να επιτευχθεί με δύο τρόπους: είτε με τη μετεξέλιξη των ΜμΕ σε μεγάλες επιχειρήσεις – μια διαδικασία, ωστόσο, που σημαίνει την επιβίωση του ισχυρότερου – είτε με την ένταξη των ΜμΕ σε διάφορες μορφές συστάδων επιχειρήσεων. Αυτή τη δεύτερη κατεύθυνση υποστηρίζει και έχει υιοθετήσει ως θέση η Συνομοσπονδία για τη βιωσιμότητα των ΜμΕ. Αλλά και για έναν άλλο, εξόχως πολιτικό, λόγο: Η συνεργασία μεταξύ των ΜμΕ είναι μια συνεργασία που διενεργείται στη βάση και όχι στην κορυφή. Και από ιδεολογικής πλευράς είναι το μόνο αντίδοτο και η μόνη εναλλακτική στην κρατούσα άποψη και συμπεριφορά που έχει ενστερνισθεί το δόγμα «ο σώζων εαυτόν σωθήτω».

[4] Ολιγοπωλιακό Επιχειρηματικό Περιβάλλον:

Γνωρίζουμε ότι πριν, κατά τη διάρκεια αλλά και μετά από την κρίση, το περιβάλλον στο εσωτερικό του οποίου ασκείται η επιχειρηματική δραστηριότητα των ΜμΕ είναι έντονα ολιγοπωλιακό, καθώς στις επιμέρους αγορές αγαθών και υπηρεσιών κυριαρχούν δύο ή τρεις γιγάντιες για τα μεγέθη της ελληνικής οικονομίας επιχειρήσεις κατέχοντας από το 70 % και φτάνοντας μερικές φορές και το 90 % του μεριδίου της αγοράς. Μέχρι σήμερα η Συνομοσπονδία είχε υιοθετήσει όχι μόνο στα λόγια και στα συνθήματα αλλά και στην πράξη, μια αντι-ολιγοπωλιακή «ατζέντα» και στρατηγική και μάλιστα συχνά με σχετική επιτυχία. Ωστόσο, οφείλω να παραδεχτώ ότι αυτή η στρατηγική έχει ένα μικρό μειονέκτημα: αποτελείται αποκλειστικά και μόνο από αμυντικές κινήσεις, δηλαδή από αντιδράσεις είτε σε ολιγοπωλιακές πρακτικές – τυπική είναι εδώ η περίπτωση των Mall – είτε σε θέσεις και πρωτοβουλίες των κυβερνήσεων ή των θεσμών – τυπικές περιπτώσεις είναι εδώ το «άνοιγμα» της

αγοράς των ταξί, οι Κυριακές αλλά και πολλή από τις προβλέψεις των «εργαλειοθηκών του ΟΟΣΑ». Αυτό που χρειάζεται, επομένως, είναι ο εμπλουτισμός αυτής της στρατηγικής με επιθετικές κινήσεις, δηλαδή με πρωτοβουλίες εκ μέρους των ΜμΕ που θα έχουν ως στόχο τη δημιουργία, ακόμα και σε τοπικό ή κλαδικό επίπεδο, των δικών τους αγορών. Για να γίνει, όμως, κάτι τέτοιο είναι απαραίτητα τόσο η αναδιάρθρωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας όσο και η διεύρυνση του στενού επιχειρηματικού ορίζοντα.

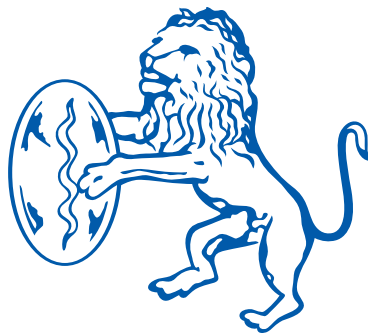
Κυρίες και Κύριοι, Συναδέλφισσες και Συνάδελφοι,

Μέχρι τώρα αναφέρθηκα στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ή πρόκειται να αντιμετωπίσουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα σε μια νέα συγκυρία αλληλά και στις θέσεις της Συνομοσπονδίας μας, της ΓΣΕΒΕΕ, αναφορικά με τα προβλήματα αυτά.

Επιτρέψτε μου να κλείσω την εισήγησή μου, με ένα είδος αυτοκριτικής καθώς η ανάδειξη αυτών των προβλημάτων έφερε στην επιφάνεια και μια σειρά από προβλήματα που αντιμετωπίζει η Συνομοσπονδία.

Τα τελευταία χρόνια το ΙΜΕ αλληλά και το ΚΕΚ της ΓΣΕΒΕΕ προχώρησαν σε μια σειρά παρεμβάσεων, οι οποίες υπήρξαν εξαιρετικά επωφελείς για ένα μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων. Άλλωστε, η αναφορά μου προηγουμένως στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ αλληλά και οι νέες προκλήσεις, προέρχονται από πληροφορίες που ήταν προϊόν αυτών των παρεμβάσεων. Στη συντριπτική τους πλειονότητα, αυτές οι επιχειρήσεις που ωφελήθηκαν από τις υπηρεσίες που τους παρείχε η Συνομοσπονδία δεν είναι μέλη μας. Και, βέβαια, αυτό δεν είναι ανησυχητικό καθώς σε κάθε οργάνωση υπάρχει μια σχετική απόκλιση ανάμεσα στον αριθμό των μελών και στον αριθμό αυτών που εκπροσωπεί. Αυτό ωστόσο, που είναι ανησυχητικό, είναι ότι οι επιχειρήσεις αυτές είναι ένας νέος κόσμος, εν πολλοίς άγνωστος σε μας. Είναι επιχειρήσεις, όπως η e-noetics που δραστηριοποιείται στο πεδίο της τεχνητής νοημοσύνης και το ΙΜΕ εξασφάλισε την «πατέντα» για την καινοτόμο δραστηριότητά της. Είναι επιχειρήσεις, όπως οι «Δρόμοι του Κρασιού» και ο «Μαύρος Χοίρος», τις οποίες το ΙΜΕ βοήθησε να σχηματίσουν συστάδες επιχειρηματικής δραστηριότητας. Και μια σειρά άλλες. Το παράδοξο και συνάμα ανησυχητικό δεν είναι μόνο ότι δεν τις γνωρίζουμε. Είναι ότι και οι ίδιες, ενώ γνωρίζουν τα στελέχη του ΙΜΕ, δεν γνωρίζουν – με εξαίρεση ίσως τον Πρόεδρο – τη Διοίκηση της Συνομοσπονδίας. Αυτόν το νέο κόσμο των ΜμΕ, πρέπει να τον γνωρίσουμε και να αποκαταστήσουμε μία λιγότερο ευκαιριακή σχέση μαζί του. Προς την κατεύθυνση αυτή, πολλή από τις επιχειρήσεις αυτές θα κληθούν τον ερχόμενο Μάρτιο, να παραστούν και να συμμετάσχουν στο Ευρωπαϊκό Συνέδριο που θα διοργανώσει η ΓΣΕΒΕΕ. Παράλληλα, όμως, και επειδή η Συνομοσπονδία, στη νέα και εξίσου δύσκολη συγκυρία που ανοίγεται μπροστά μας, θα έχει ως προτεραιότητα την ενεργό στήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας των ΜμΕ αλληλά και τη βιώσιμη ένταξή τους σε ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο, θα ήθελα να καλέσω όλες και όλους, τις συναδέλφισσες και τους συνάδελφους, να ενεργοποιηθούν προς αυτή την κατεύθυνση.

Στη νέα συγκυρία που ξεδιπλώνεται μπροστά μας, δεν έχουμε μόνο να παλέψουμε με αντιλήψεις και πρακτικές που διαπνέονται από το δόγμα της ευθανασίας των ΜμΕ. Έχουμε, και αυτό είναι το πιο κρίσιμο, να παλέψουμε και τις κατεστημένες δικές μας νοοτροπίες και πρακτικές. Έχουμε, με άλλα λόγια, να παλέψουμε και ενάντια στον κακό και αποστεωμένο μας εαυτό.

Γ Σ Ε Β Ε Ε
έτος ίδρυσης 1919

Αριστοτέλους 46, 104 33 Αθήνα
Τηλ.: 210 3816600 • Fax: 210 3820735 • <http://www.gsevee.gr>
e-mail: info@gsevee.gr, gsevee@gsevee.gr
🐦 [@press_gsevee](#)